

TRIBUNA

ARDEALULUI

Editor responsabil:
Prof. Dr. EMIL HAȚIEGANU

Redactor responsabil:
GH. V. GIURGIU

A MAGYARORSZÁGI ROMÁNOK SZÖCSÖVE
ORGAN DE AFIRMARE AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: KOLOZSVÁR STR. DEAK FERENC 38.
TELEFON: 1749 Căsuța poștală Nr. 3.

Costul abonamentului:

1 lună: 2.50 pengő; 3 luni 7.20 pengő
6 luni: 14.40 pengő 1 an 28.80 pengő.

Între misticism și spiritualitate

Europa de mâine, azi în durerile nașterii din sânge și din foc, se va întemeia pe un nou misticism, pe o spiritualitate nouă și creatoare. Răsturnările economice și financiare, toate prefacerile de natură materială, nu vor avea de îndeplinit în noul edificiu decât o funcțiune de ordin secundar.

De multă vreme, noi ne-am obișnuit să ascultăm un limbaj de felul acestora sau unul asemănător. Cu toate acestea, cei mai mulți, pe lângă cea mai mare bunăvoință, încă n'am ajuns să pricepem sensul unor termeni atât de des întrebuințați: în realitate, ce este și ce poate fi noul misticism și noua spiritualitate?

De altfel n'ar fi cazul să ne mirăm prea mult de ignoranța noastră, deoarece, până azi, din furnalul, în care se destilează formele noi de viață, n'a ieșit nici un element purificat, niciun aliaj de pret. Stilul nou de viață încă nu-l găsim decât în stihurile poetilor. N'a ajuns la maturitate, nici în artă, nici în știință, în literatură, în știință, în medicină, în agricultură, în comerț, în industrie, în viața socială, în viața intimă, în viața morală, în viața spirituală. În toate acestea, oamenii moderni, în căutarea de a găsi un aliaj durabil, sinteza noului misticism și a noii spiritualități, nu le-a reușit. Aliajul își are și el legile lui.

Misticismul laboratoarelor de concepții e o doctrină, pe care nici proprii ei doctrinari nu o pot defini: ori dacă o definesc nu sunt de acord, iar definițiile lor sunt arbitrare și fără nici un suport rațional sau științific.

De aceea misticismul în sine nu e constructiv: valva pe care o stârnete, eforturile ce le depune, sacrificiile și eroismul de care dă dovadă, vor rămânea sterile.

Misticismul, de care vorbim, e o doctrină mai mult sau mai puțin obscură, bazată pe un voluntarism orb și interesat, care vofeste să-și însușească rolul de conducător al rațiunii. Acest misticism, pe nedrept, vofeste să se identifice cu spiritualitatea creatoare de civilizație.

În realitate spiritualitatea se găsește față de misticism într-o evidentă opoziție. Misticisme pot exista multe, alcătuite după capul și calapodul oamenilor. Dar nu există decât o singură spiritualitate, adevărată și reală. E spiritualitatea, care a intrat, prin creștinism, în sângele celor mai multe popoare din Europa. Această spiritualitate, una și unică, își are izvoarele în Dumnezeu, spirit autentic, și prin truparea Fiului, a revărsat asupra oamii un val de spirit nou, pe care a clădit, dealungul veacurilor, civilizația europeană.

Civilizația europeană e atât de imbrănată de această spiritualitate, încât ea se găsește în miezul tuturor descărilor de progres, și toți luptărilor pentru o lume nouă, chiar și aia cari resping limbajul creștin, în fond păstrează ideologia vechei spiritualități evanghelice.

Cel mai tipic exemplu, în această viață, ni-l oferă revoluția franceză. Cei ce proclamau ideile de fraternitate, libertate și egalitate credeau că făcuseră o descoperire nouă. În realitate nu era vorba decât de tâsnirea mecanică a spiritualității creștine.

Politica Statelor-Unite în Pacifica fost o politică de infinită toleranță

declară președintele Roosevelt —

WASHINGTON, 29. (DNB.) — Președintele Roosevelt a declarat la ancheta de presă de Vineri dimineață că nu știe încă dacă după masă își poate începe concediul de odihnă mereu amânat. Nici data reînțoarcerii din concediu nu o poate fixa. Totul depinde de desfășurarea situației actuale. Președintele a mai comunicat că vasele comerciale americane care navighează spre Spania și Portugalia, nu vor fi înarmate. Nici vasele comerciale care circulă între America de Nord și porturile din America de Sud nu vor fi înarmate.

La întrebarea dacă se poate aștepta o schimbare grabnică în situația din Oceanul Pacific, președintele a declarat, că schimbarea depinde de atitudinea Japoniei și nu de Statele Unite. Statele Unite au

urmat în problemele Oceanului Pacific o politică de o toleranță infinită. La întrebarea ce a spus ambasadorilor Kurusu și Nomura, președintele a declarat că a spus aproximativ același lucru pe care l'a spus cu o zi înainte d. Hull, ministrul de externe al Statelor Unite.

Cercurile americane bine inițiate declară în legătură cu aceasta, că politica Statelor Unite cu privire la problemele din Oceanul Pacific a fost întotdeauna o strictă politică de neagresiune și că s'au îngrijit întotdeauna să nu ia vre-o măsură care ar putea să fie considerată provocatoare.

Guvernul american face eforturi pentru menținerea situației actuale cu excepția situației din China, deoarece această țară trebuie să fie restituită chinezilor. (MTI.)

Ambasadorul american Steinhardt consideră critică situația Rusiei

... și armatele aliate să ajungă încă. Această perspectivă ar însemna un mare pericol pentru armatele engleze din Orientul Apropiat.

Vorbind despre ajutorul ce trebuie acordat Sovietelor, d. Steinhardt s'a exprimat în termeni dezolanti, arătând că timpul care stă la dispoziție este foarte scurt, iar posibilitățile de transport sunt extrem de dificile. Pentru a salva Rusia este nevoie de o cantitate atât de mare de material de război, încât în cel mai bun caz n'ar putea ajunge la destinație decât peste 6 luni.

În primul rând ambasadorul arată că Sovietele au aruncat deja în luptă toate rezervele lor materiale, s'ar putea deci ca rușii să nu poată rezista mai mult de

Guvernul Statelor-Unite nu este mulțumit de răspunsul Finlandei

WASHINGTON, 29. (DNB.) Din comunicatul oficial dat de ministerul de externe rezultă că d. Hull, ministrul de externe al Statelor-Unite a declarat că nota de răspuns a Finlandei a fost examinată în mod amănunțit. Dar nota finlandeză nu lămurește de loc problema care interesează mai mult guvernul american și anume în ce măsură se află în concordanță politica militară finlandeză cu politica militară germană. În ce măsură colaborează Finlanda cu Germa-

nia în lupta care pricinuește atâtea pagube Angliei și Statelor-Unite?

D. Hull, ministrul de externe al Statelor-Unite ar vrea să mai afle că în ce măsură periclitează trupele finlandeze pozițiile din Rusia de Nord prin care se desfășoară transporturile de ajutoare anglo-americane?

În acest sens — constată comunicatul ministerului de externe — politica finlandeză se lovește de interesele politice de autoapărare americană. (M.T.I.)

Prima victimă americană a războiului

ROMA, 29. (MTI.) — După informațiile pe care le deține „Lavoro-Fascista”, în luptele din Cirenaica și-a găsit moartea și Delmer Park, observatorul tehnic trimis de guvernul american pe frontul din Africa de Nord. Delmer Park este prima victimă americană a războiului.

Trei vase sovietice s'au refugiat în Bosfor

ANKARA, 29. (DNB.) — Se anunță din Istanbul, că în cursul zilei de Vineri, trei vase petrolifere sovietice sau refugiat în Bosfor, pentru a se pune în siguranță. Autoritățile turcești au îndreptat cele trei vase sovietice într'un port din Marea Marmara. (MTI.)

Timpul va aduce o selecționare a doctrinelor și o precizare a noțiunilor.

Misticismul obscur și nerațional, în fond păgân, va trece în catalogul erorilor mari din cursul istoriei, iar

spiritualitatea veche, bazată pe rațiune și luminată de credință își va continua nestingherită, până la ivirea altor dușmani, opera de civilizație și de progres pe bătrânul continent european.

N. PURA

De ce luptă Finlanda?

— O precizare a d-lui Prokope, ministrul Finlandei la Washington —

WASHINGTON, 29. (DNB.) — Finlanda va trebui să continue atâta timp lupta împotriva Rusiei Sovietice în Carelia Orientală, cât timp bazele militare și liniile de comunicații sovietice din apropierea frontierelor finlandeze nu vor fi distruse, chiar dacă prin aceasta Finlanda ar prejudicia, fără voia ei, interesele nord-americane. — a spus d. Prokope, ministrul Finlandei la Washington, într-o conferință de presă. Dacă anumite mari puteri se cred îndreptățite să ocupe baze strategice situate la depărtări de mii de mile de frontierele lor, atunci nimeni nu poate face reproșuri Finlandei când să străduiește să ocupe baze militare care se află abia la câțiva kilometri de granițele ei.

Intrunirea ant'germană din Buenos-Ayres a fost interzisă

BUENOS AYRES, 29. (DNB.) — Guvernul Argentinei a interzis ținerea într-

Organizatorii intrunirii au intenționat să protesteze cu acest prilej împotriva politicii de neutralitate a guvernului. (MTI.)

Mari concentrări de trupe britanice la Singapore

SANGHAI, 29. (DNB.) — Din Singapore au sosit noi relatări despre importante concentrări de trupe engleze. În portul Singapore au sosit numeroși aviatori și au fost debarcate echipajii de artilerie. Postul de radio a anunțat că dealungul țărmurilor Johosot au fost instalate aruncătoare de mine. Cercurile militare britanice au refuzat orice lămuriri cu privire la concentrările de trupe. (MTI.)

Acțiunea aviației japoneze în China

SANGHAI, 29. (DNB.) — Avioane japoneze pornind de pe aeroporturile din Indochina, au atacat obiectivele militare situate în apropierea capitalei provinciei Jünan, bombardând cu succes aeroporturile și depozitele de materiale. În același timp avioane japoneze, cari au pornit din China de Sud, au atacat cu mult efect obiectivele militare din regiunea Nordică a provinciei Kwantung. Aviația japoneză n'a suferit nici-o pierdere. (MTI.)

Washington, 29. (OFI.) — Camera deputaților a votat un proiect de lege prin care guvernul american a fost autorizat să ocupe în caz de nevoie, clădirile în care sunt situate atelierele și uzinele importante din punct de vedere al apărării naționale.

Berlin, 29. (DNB.) — Führerul a primit în prezența d-lui Ribbentrop, ministrul de externe al Reichului, pe contele Ciano, ministrul de externe al Italiei și pe ambasadorul Dino Alfieri. Führerul a avut o conversație amicală cu bărbații de stat italieni. (MTI.)

GRAI ȘI SUFLET ROMÂNESC

Primum la redacție:

Gimnaziul Regal Ungar de Stat cu limbă de predare română din Naszód ANUARUL

din anul școlar 1940—41, publicat de Dl T. Pálffy Endre, director del., Naszód, 1941, redactat de direcțiunea școlii“.

Conține 50 pagini și cuprinde obișnuitele date despre istoricul și situația școlii, clasificarea elevilor și activitatea corpului profesoral. Este redactat în limba ungară și română. Textele sunt, nu paralele ci succesive.

Fiind vorba de o școală cu limbă de predare românească, extragem din acest anuar câteva date și pasagii pe care le reproducem fără nici o modificare.

E bine să cunoască și cetitorii noștri unele date și informații.

Reproducem:

Istoricul instituției

„Istoricul întemeierii gimnaziului din Naszód își are începutul în secolul al XIX-lea. Regimentul II. Grăniceresc înființat în anul 1851 de Maria Tereza se sistează și averea lui se preia de organul militar pentru tezaurul regional ardelean. La rugămintea repetată a delegaților grănicerilor, la 1860 curtea din Viena din nou recunoaște acele drepturi regale din ale căror venituri au înființat Fondul de Intreținere. Condiția acesteia însă a fost ca venitul fundației să se întrebuițeze pentru înființarea adică întreținerea școlilor. Astfel la 4 Octombrie 1863 își deschide porțile gimnaziul fondational dela Naszód în acel edificiu vechiu pe care și azi îl putem vedea. Edificiul de azi al instituției a fost inaugurat la 4 Octombrie 1888, din care în decursul vremurilor au ieșit persoane marcante ale vieții spirituale.

Conducerea instituției la 1923 a făcut un contract de stat cu statul român în sensul căruia statul va acoperi cheltuielile personalului, iar Direcțiunea Fondurilor Centrale va pune edificiul școlii la dispoziția statului ca și toate muzeele, precum și colecțiile, bibliotecile, înzestrate și mobilierul pentru scop didactic, pe lângă recunoașterea fondurilor ca proprietar.

Deodată cu arbitrajul dela Viena, din 30 August 1940, statul maghiar ca succesor de drept a preluat instituția cu respectarea legală a punctelor contractului de statificare. Fidel gândului lui Ștefan cel Sfânt a tradițiilor istoriei ungare, la fixarea limbii de predare guvernul ungar a luat în considerare compoziția națională a populației și astfel profesorii salariați de statul maghiar propagă în românește doctrina dragostei și a înțelegerii acelor copii români care sunt legați de maghiarime printr'un trecut istoric comun și printr'un sentiment de recunoștință“.

Corpul profesoral

1. Pálffy Endre, director delegat (română-franceză).
2. Braun Ferencz (cântec-muzică).
3. Câmpean Leonidasz (desemn-caligrafie).
4. Domokos Sámuel (maghiară-română).
5. Dr. Felszeghy Elemér (naturale-geografie).
6. Dr. Inczédi Géza (maghiară-germană).
7. Jagits Pál (matematică-științe).
8. Jedrzyjowski Lajos (latină-greacă-germană).
9. Kávási Gyula (latină-istorie).
10. Nagy Gyula (matematică-științe).
11. Páll Gyula (geografie-istorie).
12. Perjessy Gyula (geografie-istorie).
13. Séra László (geografie-științe).
14. Seplecán János (religie-latină).
15. Șoșobetea Aurel (română-drept).

Dr. Tanco Teofil (medicul școlii), Rónay Alajos rom.-cat., Gergely Ferenc reformat, Puica Vasile ortodox și Genuth Moise izr. (cateheti).

Autorități

„Instituția noastră stă sub conducerea Ministerului Cultelor și al Instrucțiunii Publice. Ministrul Cultelor și al Instrucțiunii Publice este Excelența Sa dr. Hóman Balint, consilier secret de stat regal ungar.

Secretar de Stat este Excelența Sa fájí Fáy István, consilier secret de stat regal ungar. Șeful grupului școlilor secundare este d. dr. Kósa Kálmán, șef de secție ministerial.

Tipărituri

Conducătorul secției V. I. este d. dr. K. Kováts Gyula, șef de secție ministerial.

Conducătorul secției V. este d. Balassa Brund, șef de secție ministerial.

Inspector general este d. dr. Illés Gyula. Referenții școlilor secundare sunt d. dr. Török Árpád, director de gimnaziu și Kelemen Béla, prof. de gimnaziu.

Organizația locală a învățământului. În timpul administrației militare munca organizației instituției noastre a făcut-o d. locot.-col. vitéz Nyáry Gyula, comandantul militar din Naszód, cu multă circumspecțiune și cu hotărrea ofițerului maghiar.

Deodată cu sistarea administrației militare în fruntea inspectoratului dela Kolozsvár a ajuns d. dr. Illés Gyula, ca inspector general. Dsa ne este bine cunoscut încă din anii de minoritari, ca unul care înțelegea să se animeze pentru tot ce este frumos și bine și ca luptător de frunte înzestrat cu o energie de muncă fără seamăn și cu judecata sănătoasă a unul conducător de mare calibrul. Pentru ca să-și poată fructifica și pe mai departe priceperea dsale multilaterală, cerem binecuvântarea îmbelșugată a lui Dumnezeu asupra activității dsale de mare menire“.

Clasificarea. Explicarea notelor

„Purtarea. Numai acel elev primește nota Foarte bine at căruia sentiment religios și patriotic este puternic, se distinge prin caracter diligența-i constantă și are influență nobilă asupra tovarășilor săi. Bine are acela care din punct de vedere religios și patriotic este de neexcepționat, diligența-i multumitoare, ținuta-i de excepționat numai prin mici abateri. Suficient primește acela care în datoria lui lasă de obiectat și care în decursul anului cel mai mult de două ori a fost admonestat pentru contravenție care n'a trecut gradul al treilea. Insuficient primește acela care odată greșește mai grav sau mai de multe ori cade în greșeli mai puțin grave în contra îndatoririlor lui religioase și patriotice, lipsurile-i sunt bătătoare la ochi în ce privește simțul lui de dreptate și de respect, și are influență dăunătoare asupra tovarășilor săi și dacă în decursul anului de trei sau de mai multe ori a primit pedeapsă mai aspră de gradul II.“

Mucenici necunoscuți din Rusia

Cele ce le aștern pe hârtie în rândurile ce urmează, nu sunt lucruri închipuite, nu sunt iscodiri, ci lucruri adevărate. Sunt lucruri cari într'adevăr s'au întâmplat. Adevărat că seamănă a poveste, dar povestea este adevărată.

Întâmplarea are loc prin vara anului 1921. În țara rusească, aproape de Petrograd-Viborg era un sat mic. Satul, pe vremuri era locuit de litvani. În sat era cămin pentru orfani, un loc, unde se purta grije unor copilași rămași orfani de părinți. Cum locuitorii în cea mai mare parte erau catolici, catolic era și căminul pentru copii. În sat era și o bisericuță. Și aceea era tot catolică.

După cum bine știe toată lumea, războiul cel mare s'a încheiat prin revoluția rusească, care a omorât familia împărătească (a țarului), lăsând cârmuirea în mâinile bolșevicilor. Indată după revoluție, căminul pentru orfani a trebuit să se închidă, fiindcă, din lipsă de fonduri, nu era din ce să se susțină. Poporul din satul despre care vorbim, de voie, de nevoie, a părăsit satul. S'a dus și preotul. Abia au rămas în sat câteva familii catolice.

În cei patru ani de revoluție, satul nostru a trecut prin multe necazuri. Dându-se aprige lupte între „Rușii albi“ și bolșevici, satul era când în mâinile unora, când ale celorlalți. Când luptele au luat sfârșit, satul a rămas sub stăpânire bolșevică. Satul era acum în pace. Dar bolșevicii fără Dumnezeu s'au înstăpânit și asupra bisericii. În felul

acesta oamenii rămași în sat erau fără biserică.

Fiindcă în sat se dădură multe lupte, întreg satul era numai o ruină. Nici o casă nu a rămas întreagă. Abia se mai găseau case, cari să poată fi locuite. Satul era în apropierea graniței finlandeze, chiar pentru aceea bolșevicii țineau aici o puternică garnizoană. Dar unde să fie așezați soldații? Fiindcă nu se găseau clădiri întregi. Cei dela cârmă au hotărât să pună soldați atât în căminul pentru orfani, cât și în biserică. Fiindcă ușile erau încuiate, au hotărât să le deschidă cu puterea.

Se hotărăște vremea când se va duce la îndeplinire acest plan diavolesc. Știau bine, că pentru bieții credincioși, era o grea lovitură folosirea bisericii pentru alte scopuri decât pentru care a fost clădită. Se mai temeau și de răsvrătirea poporului, puțin cât mai rămăsese, drept aceea au hotărât ca ruperea lăcăților și deschiderea cu forța a bisericii să se facă pe neobservate. În sfârșit se apropie ziua când biserica trebuia preluată, pentru ca să facă din ea cazarmă pentru soldați. În preajma acelei zile, câțiva soldați stăteau la primărie, vorbind despre amănuntele forțării bisericii. În apropierea lor erau niște copilași. Erau trei copii, cari se țineau de familiile catolice ce rămăsese în sat. Băieții erau destul de mari pentru ca să-și aducă aminte cum mamele lor îi duceau la biserică și-i învățau să în-genunche înainte sfântului altar, spu-

Rugă duminicală

Mă 'ntorc strivit de vânturi, cu buze pentru rugă,
Și simt în palma vrerii o lacrimă de slugă.
Vifornița de patimi mi-a sfârțecat sumanul
În hore de pierzării s'a stâmpărat aleanul.

Sângeratu-m'au spini de 'ndoială pe drumuri;
Tălpile-s grele de umblet și visele-s scrumuri.
Rătăcirile toate sângeră 'n rană deschisă
Pe fruntea cu brazda tăcerii închisă.

Isvorul luminii și-al zilelor pline
Se scurge năvalnic prin suflet, prin vine.
Cuprins-am cu mâini de-amarnică trudă,
Rodul din plânset cu mustul de rugă.

VICTOR ILIEȘIU

Era când nu era

Era când nu era nici-un boem
Să bea din cupe de cleștare vin,
Așa cum beau din...
Era când nu erau nici mori de vânt
Pe guri de ralu, — nici hoți de vis,
Nici ceruri răstignite pe buze de abis,
— Căci nu era nici cer, și nu era pământ...

Era... era când nu era nici-un cuvânt,
Nici vers, nici univers și nici atom,
Când floarea nebuniei și-o prinse primul om
În piept... Așa... ca să se dea în vânt...

ION CHEREȘAN

nându-le că „pe altar e Hristos“. Auzind ei sfaturile soldaților ziceau între sine: „Isus are să fie batjocorit“, căci știau foarte bine ce fel de paseri sunt bolșevicii. Ei vedeau biserica închisă, dar nu știau că atunci când preotul a închis biserica și a părăsit satul, nu a lăsat pe altar sfânta Taină. Ei credeau, că sf. Taină se păstrează și acum pe altar. Fiindcă ei știau că sub sfânta Taină este însuși Isus Hristos, acum când vedeau că bolșevicii vreau să batjocorească pe Hristos, și-au pus în gând și au luat hotărârea „să apere pe Hristos“.

Din vorbele soldaților, ei au înțeles că bolșevicii vor sparge ușa după miezul nopții. Drept aceea, au hotărât să steie de pază toată noaptea. Ei s'au furișat în biserică prin o fereaștră, care, nu se știe de ce, a rămas deschisă. La cei trei copilași se mai alătura sora unuia dintre ei, o fetiță, care ca și fratele ei, era dornică „să apere pe Isus“.

Intrând pe fereaștră deschisă în biserică, copiii s'au așezat pe treptele altarului, străjuind fără să închidă ochii. În zorii zilei se aud niște lovituri puternice în ușa bisericii. Ușa în câteva clipe se preface în bucăți, iar soldații bolșevici, cari au săvârșit aceasta rușinosă „vitejie“, intră în biserică. Spre marea lor mirare văd copiii stând pe treptele altarului. La început, ei spun copiilor să plece de aici fiindcă nu este loc pentru ei. Copiii rămân nemiscăți. Nu pleacă. Atunci bolșevicii îi amenință că dacă nu pleacă vor trage cu arma asupra lor. Copiii nu se înfrică, ci le răspund bărbătește: „Nu vom lăsa ca